

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: το θέμα της Ουκρανίας δεν έκλεισε

Στις 29 Φεβρουαρίου 2020, στο πλαίσιο της εκπομπής «Εκκλησία και κόσμος», η οποία μεταδίδεται από τον τηλεοπτικό σταθμό «Rossiya - 24» κάθε Σαββατοκύριακο, ο Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας απάντησε στις ερωτήσεις της τηλεπαρουσιάστριας του σταθμού Αικατερίνης Γκρατσιόβα.

Αι.Γκρατσιόβα: Επιστρέψατε προ ημερών από το Αμμάν, όπου πραγματοποιήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα η συνάντηση των επικεφαλής των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών. Και το αξιοσημείωτο είναι ότι ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ο οποίος είχε προσκληθεί, δεν προσήλθε και πολύ περισσότερο καταδίκασε αυτή τη συνάντηση. Τι προκάλεσε την κριτική του; Μπορούμε εν γένει να μιλάμε για κάποια πανορθόδοξη ενότητα κατόπιν τούτων;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Η διορθόδοξη συνάντηση στο Αμμάν πραγματοποιήθηκε κατόπιν πρωτοβουλίας του Πατριάρχη Ιεροσολύμων. Για να καταστεί κατανοητό ποιος είναι ο ρόλος του στην Ορθόδοξη Εκκλησία, θα υπενθυμίσω ότι ο χριστιανισμός γεννήθηκε ακριβώς σ' εκείνη τη γη, την οποία αποκαλούμε Αγίους Τόπους και η καθ' εαυτόν πρώτη χριστιανική Εκκλησία ήταν η Εκκλησία Ιεροσολύμων. Ακριβώς από την Ιερουσαλήμ ο χριστιανισμός άρχισε να διαδίδεται στους άλλους τόπους.

Κατά τον 4^ο αι., όταν ο χριστιανισμός αναδείχθηκε εκ των πραγμάτων σε επίσημη θρησκεία της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ενώ επίσημη πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας έγινε η Κωνσταντινούπολη, πόλη που ιδρύθηκε από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο, διαμορφώθηκε εκείνη η τάξη των Εκκλησιών, η οποία υφίσταται μέχρι σήμερα. Στην τάξη εκείνη την πρώτη θέση κατέλαβε η Ρώμη, τη δεύτερη η Κωνσταντινούπολη, ενώ η Ιερουσαλήμ βρέθηκε μόνον στην πέμπτη θέση, διότι τότε ήταν ένα απλό κέντρο προσκυνήματος και όχι κάποια μεγάλη πρωτεύουσα με κρατικά όργανα και δομές.

Έτσι διαμορφώθηκε από εκείνη την εποχή και αφότου τον 11^ο αι. η Ρώμη και η Κωνσταντινούπολη διέκοψαν την μεταξύ τους κοινωνία, ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως βρέθηκε πρώτος στην οικογένεια των Ορθοδόξων Εκκλησιών, ενώ ο Ιεροσολύμων μετατοπίστηκε από την πέμπτη στην τέταρτη θέση. Αλλά ιστορικά, επαναλαμβάνω, η Εκκλησία Ιεροσολύμων ήταν πρώτη, δηλαδή αποκαλείται Μητήρ πασών των Εκκλησιών.

Λόγω του ότι τώρα ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, έπειτα από όλα όσα διέπραξε στην Ουκρανία, αυτοαναιρέθηκε από την επίλυση των προβλημάτων, που δημιουργήθηκαν, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων ανέλαβε την πρωτοβουλία να συγκαλέσει όσους επιθύμησαν να ανταποκριθούν στην πρόσκλησή του. Από τις δεκατέσσερις γενικώς αναγνωρισμένες Εκκλησίες ανταποκρίθηκαν πέντε Εκκλησίες, δηλαδή μαζί με εκείνη των Ιεροσολύμων ήταν επομένως έξι. Τέσσερις εξ αυτών εκπροσωπήθηκαν από αντιπροσωπείες με επικεφαλής τους Προκαθημένους αυτών, ενώ οι δύο Εκκλησίες εκπροσωπήθηκαν από αντιπροσωπείες χωρίς Προκαθημένους.

Συζητήθηκαν διάφορα ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης και της καταστάσεως στην Ουκρανία. Εκφωνήθηκε μία πολύ κατατοπιστική ομιλία του Μακαριωτάτου Μητροπολίτη Ονουφρίου, ο οποίος εξήγησε γιατί η Ουκρανική Εκκλησία αρνήθηκε να αναγνωρίσει την ούτως καλούμενη

«αυτοκεφαλία», που χορήγησε το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, και ενημέρωσε για το τι διαδραματίζεται εν γένει στην Ουκρανία.

Ο Μητροπολίτης Μαυροβουνίου Αμφιλόχιος πληροφόρησε για τα τεκταινόμενα τώρα στο Μαυροβούνιο, όπου οι αρχές υιοθέτησαν ένα νόμο, που εισάγει διακρίσεις και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αρπαγή ιδιοκτησιών από την κανονική Εκκλησία και τη μεταβίβασή τους στους σχισματικούς. Συζητήθηκε η κατάσταση στη Βόρεια Μακεδονία, όπου όπως εκτιμάται, ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως σύντομα θα λάβει αποφάσεις ανάλογες με εκείνες, που έλαβε στην Ουκρανία.

Με το πέρας της συναντήσεως ελήφθη η απόφαση ότι είναι απαραίτητο να συνεχιστούν οι διορθόδοξες διαβουλεύσεις, ότι έως το τέλος της χρονιάς χρειάζεται να υπάρξει ακόμη μια συνάντηση, η οποία θα πρέπει να είναι ανοικτή για όλες τις γενικώς αναγνωρισμένες Ορθόδοξες Εκκλησίες και ότι προσκαλείται να συμμετάσχει σ' αυτήν μεταξύ άλλων και ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος.

Αι.Γκρατσιόβα: Γιατί οι υπόλοιποι αγνόησαν αυτή τη συνάντηση;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Για διάφορους λόγους. Οι ελληνόφωνες Εκκλησίες, όπως της Ελλάδος και της Αλεξανδρείας, αγνόησαν τη συνάντηση αυτή για τον ίδιο λόγο, για τον οποίο την αποδοκίμασε ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως και ως αλληλεγγύη προς τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Υφίσταται ένα είδος πανελληνικής αλληλεγγύης, η οποία σε πολλές περιπτώσεις εξαναγκάζει τις ελληνόφωνες Εκκλησίες να ενεργούν συντονισμένα. Εν προκειμένω αυτό ισχύει και δεν μας προκάλεσε έκπληξη.

Η Εκκλησία Αντιοχείας δεν προσήλθε στη σύσκεψη αυτή επειδή έχει διαφορές με την Εκκλησία Ιεροσολύμων, η οποία συνεκάλεσε τη συνάντηση. Η διαφωνία προέκυψε από το γεγονός ότι η Εκκλησία Ιεροσολύμων ίδρυσε ενορία στο Κατάρ, ενώ το Κατάρ από την άποψη της Εκκλησίας Αντιοχείας αποτελεί έδαφος της κανονικής της δικαιοδοσίας. Δηλαδή, εξαιτίας μιας ενορίας επήλθε η διακοπή κοινωνίας μεταξύ δύο Εκκλησιών και τώρα για φαντασθείτε τη δική μας κατάσταση, όπου η Κωνσταντινούπολη αποπειράθηκε να μας αποσπάσει δώδεκα και πλέον χιλιάδες ενορίες.

Αι.Γκρατσιόβα: Ακούω όλα αυτά, όπως και κάθε ακροατής, που τα ακούει, όλα αυτά θυμίζουν τηλεοπτική σειρά και μάλιστα πολιτικό σίριαλ, σαν το «House of Cards». Υπάρχει το «House of Cards» και εδώ έχουμε ένα «House of Churches», το οποίο παρακολουθούμε. Προκειμένου να τερματισθεί αυτό, θα πρέπει κάποιος να σταματήσει πρώτος. Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία μπορεί να είναι εκείνη η πλευρά, που θα σταματήσει πρώτη;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Το γεγονός είναι ότι δεν διαπράξαμε τίποτε, δεν έχουμε κάτι να σταματήσουμε. Οι πράξεις οι οποίες προκάλεσαν όλο αυτό το σχίσμα διαπράχθηκαν από ένα άνθρωπο, τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Εμείς τίποτε δεν αποσπάσαμε από κανένα, δεν διεκδικούμε τίποτε, απλώς φυλάσσουμε την Εκκλησία μας σ' εκείνα τα ιστορικά όρια, εντός των οποίων έχει διαμορφωθεί. Ακολουθούμε το θέλημα του ποιμνίου μας, της ιεραρχίας μας και το ποιμνίό μας, τόσο στη Ρωσία, όσο και στην Ουκρανία και σε άλλα τμήματα της Ρωσικής Εκκλησίας έχει σταθερή επιθυμία να διαφυλαχθεί αυτή η ενότητα με υπερχλιετή πλέον ιστορία.

Γι' αυτό δεν είναι το ζήτημα ποιος να σταματήσει, αλλά πώς όλα αυτά θα συνεχιστούν και μέχρι ποιο σημείο μπορεί να φθάσει ακόμη ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως στις αξιώσεις του, τώρα όχι μόνον επί της οικουμενικής εξουσίας, αλλά και επί του αλάθητου. Υπάρχει, ξέρετε, το απόφθεγμα *Roma locuta, causa finita* – «Η Ρώμη τοποθετήθηκε, το θέμα έκλεισε», αλλά τώρα μας

λένε ότι εάν ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως αποφάσισε κάτι, τότε όλοι θα πρέπει απλώς να υποταχθούμε, δηλαδή «η Ιστανμπούλ τοποθετήθηκε, το θέμα έκλεισε». Αλλά το ζήτημα της Ουκρανίας δεν έκλεισε. Η Ιστανμπούλ τοποθετήθηκε, εξέδωσε τόμο, αλλά δεν τον αποδέχθηκαν οι άνθρωποι: η ιεραρχία δεν τον αποδέχθηκε, ο κλήρος δεν τον αποδέχθηκε, αυτό σημαίνει ότι δεν έκλεισε το θέμα και η ιστορία θα έχει συνέχεια.

Όσον αφορά την τηλεοπτική σειρά, να ξέρετε ότι τώρα κυκλοφορούν σίριαλ για την άλωση της Πόλεως, πρόσφατα κυκλοφόρησε μια τέτοια σειρά, παράγονται σειρές για τους Πάπες της Ρώμης. Φρονώ ότι κάποτε η ιστορία μας επίσης θα ενταχθεί σε κάποια σειρά, αλλά, θα ήθελα φυσικά να έχει αυτή η σειρά, καθώς λέγεται, ένα happy end, δηλαδή όλα αυτά να έχουν για όλους μας μια αίσια έκβαση.

Αι.Γκρατσιόβα: Σας ευχαριστώ πολύ, Σεβασμιώτατε, για τη συζήτηση αυτή.

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Ευχαριστώ, Αικατερίνη.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/45641/>